

HÍREK az EU lisszaboni kábítószerügyi központjából

KOKAIN, AMFETAMINOK, ECSTASY ÉS KANNABISZ: A LEGÚJABB TENDENCIÁK

Az európai fiatalok körében egyre népszerűbb a kokain stimulánsként való használata

(2005.11.24 LISSZABON) A kokain meghatározó eleme lett a kábítószerekről kialakult európai összképnek-hívja fel a figyelmet az **EU kábítószerügyi központja (EMCDDA)** a Brüsszelben közzétett, **A kábítószer-probléma európai helyzetéről szóló 2005-ös Éves jelentésében**. A kokain-kereskedelem és -fogyasztás mutatói túlnyomórészt a kábítószer behozatalának és használatának növekedését jelzik. A kokain-fogyasztással összefüggő egészségügyi problémák egyre több bizonyítékkal támaszthatók alá.

Az **EMCDDA** becslései szerint körülbelül 9 millió európai (az összes felnőtt 3%-a) használt már kokaint az élete során. 3–3,5 millió közé tehető (az összes felnőtt 1%-a) azoknak a száma, akik az elmúlt évben feltehetően próbálták a tiltott szert, jelenlegi használónak pedig körülbelül 1,5 millióan (az összes felnőtt 0,5%-a) minősülnek. A kokain-használat elsősorban a fiatal felnőttekre (15–34 évesek) azon belül is többnyire a fiatal férfiakra, illetve a városban élőkre jellemző.

A kokain-használat országoként igen eltérő: a nemzeti felmérések becslései alapján az európai fiatalok 1–11,6%-a próbálta már az élete során, és 0,2–4,6% között van azoknak a száma, akik az elmúlt 12 hónapban fogyasztottak kokaint.

Spanyolországban és az **Egyesült Királyságban** legnagyobb a kokain-használók aránya: az elmúlt évben a fiatal felnőttek 4%-ánál is többen fogyasztottak kokaint, amely meghaladja az ecstasy-, illetve amfetamin-használat éves prevalencia-értékét. A központ szerint ezen becslések mára megközelítik az amerikai adatokat, így jogos az aggodalom, hogy Európa egyes részein a fiatalok körében a kokain stimulánsként való használata egyre népszerűbbé válik ⁽¹⁾.

A 90-es évek vége óta a fiatal felnőttek kokain-használatának éves prevalenciájának emelkedését igazolják a **Dániában, Olaszországban, Magyarországon, Hollandiában** és **Ausztriában** készült felmérések.

Spanyolországban és az **Egyesült Királyságban** a legjelentősebb emelkedés 2001 előtt következett be, de a frissebb adatok arra utalnak, hogy ez a felfelé ívelő tendencia talán mostanra kiegyenlítődik.

A mai jelentés szerint a közegészségügyi és társadalmi problémákkal különösen szoros összefüggésbe hozható crack kokain használata Európában korlátozottan fordul elő. Jelentősebb mértékű fogyasztást csak néhány nagyvárosból, főként **Hollandia** és az **Egyesült Királyság** egyes városaiból jelentettek.

Drámaian emelkedett az Európában lefoglalt kokain mennyisége

A legutóbbi adatok szerint az **EU**-ban lefoglalt kokain mennyisége 2002 és 2003 között közel kétszeresére, 47-ről 90 tonna fölé nőtt, ami azt jelzi, hogy Európa mára e kábítószer fontos piacává vált. A kokain többnyire az **Ibériai-félszigeten** és **Hollandián** keresztül jut be az EU területére, az **afrikai** és **karibi** országok pedig fontos tranzitónaként vesznek részt az Európába irányuló kereskedelemben.

Az **EU**-n belül **Spanyolországban** és **Hollandiában** foglalták le a legnagyobb mennyiségű kokaint. A lefoglalások mindkét országban több mint duplájára nőttek 2002 és 2003 között.

A kokainnak egyre nagyobb hatása van a közegészségügyre

A mai jelentés szerint egyre több európai igényel kezelést kokain-fogyasztással összefüggő problémák miatt. Európában ma a kábítószer-problémák miatti kezelési igények körülbelül 10%-a kokain-használathoz köthető, bár e tekintetben az egyes országok között jelentős eltérések mutatkoznak. A kokain-használat miatt kezelésre szoruló kliensek a legnagyobb arányban **Spanyolországban** (26%) és **Hollandiában** (38%) fordulnak elő. **Hollandiában** a 2003-ban újonnan kezelésbe kerülő kliensek nagyobb arányban kértek segítséget kokain-problémák, mint opiát-használat miatt.

Az **EMCDDA** szerint a kokain-fogyasztással összefüggő halálozás „súlyos és a jelentésekben valószínűleg nem kellőképpen bemutatott probléma”. A kokain használata gyakori az opiát-használók körében, és rendszeresen opiátokkal együtt mutatják ki a kábítószer-túladagolások esetekben. A becslések alapján a kokain az összes kábítószer-fogyasztással összefüggő haláleset körülbelül 10%-ában játszik „meghatározó szerepet” (országától függően 1% és 15% között mozog). A jelentés szerint így – az **EU** egészét tekintve – akár évi több száz, kokain-fogyasztással összefüggő halálesettel számolhatunk. Továbbra is ritka ugyanakkor a kizárólag kokain-használatnak tulajdonítható haláleset, bár a kábítószer szív-, érrendszeri problémákat súlyosbító hatása aggodalomra ad okot.

Nem mutatkozik visszaesés a többi stimuláns használatában

A legtöbb **EU**-országban a felmérések legfrissebb adatai továbbra is az ecstasy és az amfetamin használatának növekedését jelzik a fiatal felnőttek körében – állapította meg az **EMCDDA** ⁽²⁾.

Európában először a 90-es években számoltak be jelentősebb mértékű ecstasy-fogyasztásról, és a használat mértéke mára a legtöbb országban elérte, sőt olykor meg is haladta az amfetaminét. A központ becslései szerint az **EU**-n belül körülbelül 2,6 millió felnőtt használt ecstasyt az elmúlt 12 hónapban (az összes felnőtt 0,8%-a).

Az országos felmérések azt mutatják, hogy a fiatal felnőttek 0,6–13,6%-a használt már ecstasyt az élete során, és 0,4–6%-uk fogyasztott az elmúlt évben. A fiatal felnőttek ecstasy-fogyasztásának éves prevalencia-értékéről legnagyobb arányban **Észtország** (3,7%), **Spanyolország** (3,8%), **Csehország** (5,9%) és az **Egyesült Királyság** (6,9%) tett jelentést. Az adatokkal rendelkező országok többségétől eltérően azonban **Németország**, **Görögország** és az **Egyesült Királyság** szerint az ecstasy-használat mára stabilizálódott.

A fiatal felnőttek amfetamin-használatának éves prevalenciája a legnagyobb arányban **Dániában**, **Észtországban** és az **Egyesült Királyságban** fordul elő (körülbelül 3%-ra becsülik). Ugyanakkor az **Egyesült Királyság** az egyetlen olyan **EU**-s ország, amely az amfetamin éves prevalenciájának jelentős visszaeséséről számolt be ebben a korcsoportban (15–34 évesek).

Európa továbbra is központi szerepet játszik az ecstasy és az amfetamin termelésében

Összességében Európa továbbra is az ecstasy-termelés elsősorú központja, bár relatív fontossága csökkenőben van, mivel az ecstasy-gyártás a világ egyes részein folyamatosan terjed. A globális amfetamin-termelés és -lefoglalások továbbra is Európában koncentrálódnak. 2003-ban **Belgiumban**, **Németországban**, **Észtországban**, **Litvániában**, **Luxemburgban** (kisméretű), **Hollandiában**, **Lengyelországban** és az **Egyesült Királyságban** amfetamin-előállító laboratóriumokat lepleztek le.

A 2003-ban lefoglalt amfetamin legnagyobb része **Hollandiából** származik, a második helyen **Lengyelország**, a harmadikon pedig **Belgium** található. Világszinten a 2003-ban lefoglalt teljes amfetamin mennyiség körülbelül 82%-át **Nyugat- és Közép-Európában** foglalták le. Úgy tűnik, hogy a lefoglalt mennyiségek 2002 óta növekvő tendenciát mutatnak.

Európa ellenáll a globális tendenciának – nincsenek a metamfetamin-használat növekedésére utaló jelek

Míg a metamfetamin-használat **Afrikában, Ázsiában, Ausztráliában, Új-Zélandon** és az **USA**-ban egyre nagyobb problémát okoz, e kábítószer jelentős mértékű használata az **EU**-n belül egyelőre **Csehországra** és **Szlovákiára** korlátozódik. **Csehországban** a probléma helyi szinten már a 80-as évek óta fennáll, és a kábítószer miatti kezelési igények több mint 50%-a metamfetamin-problémákhoz köthető.

A fentiekkel kapcsolatban az **EMCDDA elnöke, Marcel Reimen** a következőképpen nyilatkozott: „Sok európai ország szorosan kötődik a világ azon részeihez, ahol a metamfetamin problémát okoz. A stimulánsok európai piacának bővülése miatt nem hagyhatjuk figyelmen kívül a metamfetamin-használat terjedésének lehetőségét. Éppen ellenkezőleg, ez egy olyan terület, ahol az éberség és a megelőző fellépés elengedhetetlen tényezők.”

A természetben előforduló hallucinogének népszerűsége miatti aggályok

A szintetikus hallucinogének, mint például az LSD használata Európa-szerte alacsony szinten áll. A mai jelentés ugyanakkor megjegyzi, hogy a diákok (15–16 évesek) körében viszonylag gyakori jelenség a természetben előforduló hallucinogénekkal, mint például a „mágikus gombával” való kísérletezés. A mágikus gomba és az ecstasy fogyasztásának életprevalenciája 2003-ban megegyezett **Csehországban, Dániában, Olaszországban, Hollandiában, Ausztriában és Lengyelországban. Belgiumban, Németországban és Franciaországban** a mágikus gomba életprevalenciája pedig meg is haladta az ecstasy-ét.

Több mint 62 millió európai próbálta a kannabiszt

Az **EMCDDA** becslése szerint több mint 62 millió európai (avagy az összes felnőtt több mint 20%-a) próbálta már a kannabiszt, és körülbelül 20 millióan (az összes felnőtt több mint 6%-a) használták az elmúlt év során. Jelenlegi használatnak mintegy 9,5 millióan (az összes felnőtt közel 4%-a) minősülnek, és durván 3 millió fiatal felnőtt, többnyire férfiak mindennapi vagy szinte napi rendszerességgel használják a szert.

Kannabisz – a nemzeti különbségek csökkenése egyre egyenletesebb EU-összképet eredményez

A 90-es évek közepe óta a kannabisz-használatot meghatározó európai tendencia folyamatos emelkedést mutatott ⁽³⁾. A kannabiszról kialakult **EU**-összkép azonban korántsem volt egyenletes: az Egyesült Királyság mindig is kilógott a kiugróan magas prevalencia értékével.

Az **EMCDDA** szerint azonban ugyanezt mára nem mondhatjuk el, ugyanis a többi ország fokozatosan felzárkózik, illetve az **Egyesült Királyságban** 1998 óta stabilizálódott a helyzet. A fiatal felnőttek fogyasztásának éves prevalencia-értéke ma például **Spanyolországban** 17,3%, **az Egyesült Királyságban** 19,5%, **Franciaországban** 19,7% és **Csehországban** 22,1%. (A fiatal felnőttek körében a legalacsonyabb kannabisz éves prevalencia-értékeket **Görögországban, Svédországban, Lengyelországban és Portugáliában** találták).

Az **ESPAD** iskolai vizsgálatok ⁽⁴⁾ hasznos kitekintést adnak az európai iskolás gyermekek (15–16 évesek) kábítószer-használatának hosszú távú tendenciáiról (1995–2003). A felmérések szerint, a kannabisz-használat esetében, közeledésre utaló jeleket lehet felfedezni. A 95-ös **ESPAD** adatok alapján ebben a korcsoportban az **Egyesült Királyságban** 41%-ra, **Írországbán** 37%-ra becsülték a kannabisz-használat életprevalenciáját, ami drámaian meghaladta a felmérésben részt vevő összes többi **EU**-országban tapasztalt értéket. Az említett **EU**-országokon kívül még **Csehország** (22%) számolt be 20% feletti becslésről. A legtöbb ország jelentésében 10% alatti arány szerepelt.

A 2003-as **ESPAD** adatokból azonban ettől igen eltérő kép rajzolódik ki. Kilenc **EU**-tagállam 20% fölöttire becsülte az életprevalencia értéket: **Csehország** (44%), **Írország** (39%), **Egyesült Királyság** (38%), **Franciaország*** (38%) **Szlovénia** (28%) **Olaszország** (27%), **Szlovákia** (27%), **Dánia** (23%) és **Észtország** (23%). A kannabisz-használat életprevalenciájában emelkedés leginkább **Közép- és Kelet-Európa új EU-**

tagállamaiban volt tapasztalható, amelyekben 1995-ben kifejezetten alacsony (általában 10% alatti) arányokat mértek.

2003-ban a 15–16 éves európai iskolások körében a kannabisz-használat életprevalenciájára vonatkozó legmagasabb becsléseket **Csehországból** (44%), a legmagasabb havi prevalencia értékeket pedig **Spanyolországból** és **Franciaországból** (22%) jelentették. **Csehországban** 1999 és 2003 között 5%-kal nőtt azoknak az iskolásoknak a száma, akik elmondásuk szerint első alkalommal 13 évesen vagy annál fiatalabb korban próbálták ki a kannabiszt. Ezzel szemben **Hollandiából** és az **Egyesült Királyságból** egyaránt e szám kismértékű, 1%-os emelkedését jelezték, bár ilyen nagyságrendnél a változás nehezen értelmezhető.

Polidrog-használat – az európai kábítószer-jelenség fő jellemzője

A jelentés megállapítja, hogy a polidrog-használat mára az európai kábítószer-jelenség fő jellemzőjévé vált, aminek következtében az egyszerű, egyes kábítószerfajták szerinti elemzések immár nem tükrözik a valóságot.

Erről az **EMCDDA igazgatója, Wolfgang Götz** a következőképpen nyilatkozott: „A kábítószer-használat közegészségügyi hatásainak elemzésekor ma már figyelembe kell venni, hogy a különböző pszichoaktív anyagok – az alkoholt és a dohányzást is ideértve – fogyasztása kölcsönösen összefügg. Félrevezető lehet csak egy szer fogyasztásának tendenciáira összpontosítani, ha közben figyelmen kívül hagyjuk, hogy a különböző kábítószer típusok kölcsönösen hatnak egymásra”.

Megjegyzések és definíciók

Összes felnőtt – 15–64 évesek; Fiatal felnőttek – 15–34 évesek; Életprevalencia – élete során legalább egyszer kipróbálta/valaha használta; Éves prevalencia – az elmúlt 12 hónapban használta az adott szert; Jelenlegi használat – az elmúlt hónap/30 nap.

⁽¹⁾ Lásd 2005-ös *Éves jelentés* megjegyzései, „A fiatal felnőttek (15–34 évesek) kokain-használatának éves prevalenciája” c. ábra.

⁽²⁾ Lásd 4. fejezet, 8. és 9. ábra.

⁽³⁾ Lásd 3. fejezet, 4. ábra.

⁽⁴⁾ <http://www.espad.org/index.html> (* Franciaország az ESPAD felmérésben csak 1999-től vesz részt).